

Jaarverslag 2025

Water, Land
& Dijken

Sterk in plattelandsnatuur

Voorwoord

Samen verder bouwen aan agrarisch natuurbeheer

2025 liet een wisselend beeld zien als het gaat om de stand van de weidevogels. In sommige gebieden zagen we bovengemiddelde resultaten, terwijl in andere gebieden de kuikenoverleving onder druk stond. Tegelijkertijd zien we dat extra inspanningen op het gebied van beheer, bescherming en samenwerking steeds vaker resultaat opleveren, ondanks de aanhoudende predatiedruk.

Voor onze vereniging was 2025 een jaar van verdere ontwikkeling. Dankzij extra middelen binnen het ANLb hebben we onze inzet voor agrarisch natuurbeheer kunnen versterken en in meerdere gebieden meer ecologische waarde kunnen realiseren. Daarmee groeit niet alleen de betekenis van ons werk, maar ook die van de inzet van onze leden. Samen blijven we zorgvuldig afwegen hoe beschikbare middelen effectief kunnen worden ingezet, passend binnen de bedrijfsvoering en met blijvend resultaat voor natuur en landschap. We zijn er trots op dat dit ook het afgelopen jaar is gelukt.

Daarnaast hebben we gewerkt aan de verdere ontwikkeling van onze organisatie. Projecten worden omvangrijker en complexer en vragen om een professionele en toekomstbestendige werk-organisatie. Daarom investeren we in betere ondersteuning in de gebieden, een sterkere projectmatige aanpak en goede samenwerking, binnen onze vereniging en BoerenNatuur Noord-Holland.

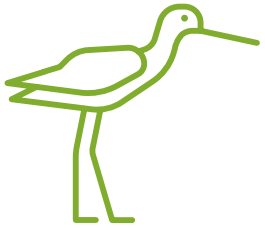
Samen met de koepelorganisatie BoerenNatuur blijven wij ons inzetten voor goede belangenbehartiging richting kabinet en ministerie van LNV, met aandacht voor stabiele ondersteuning en uitvoerbaar beleid voor agrarisch natuurbeheer.

In dit jaarverslag laten we zien hoe deze inzet in de praktijk vorm krijgt. Een mooi voorbeeld is het project *Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden* (pag. 11), waarin zichtbaar wordt hoe samenwerking leidt tot concrete resultaten voor natuur, landschap en landbouw.

Wij danken onze leden, medewerkers, vrijwilligers en samenwerkingspartners voor hun inzet, betrokkenheid en vertrouwen. Samen blijven we bouwen aan een sterk agrarisch natuurbeheer, nu en in de toekomst.

Frank de Wit, voorzitter Water, Land & Dijken

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Weidevogelseizoen 2025

Het weidevogelseizoen van 2025 kenmerkte zich door zacht, zeer droog en zonnig weer. Na een koude start lagen de temperaturen vanaf maart structureel boven het gemiddelde, met veel zonuren. Deze omstandigheden waren in eerste instantie gunstig voor weidevogels: kuikens hoefden minder op te warmen onder de vleugels van de ouders en hadden meer tijd om te foerageren.

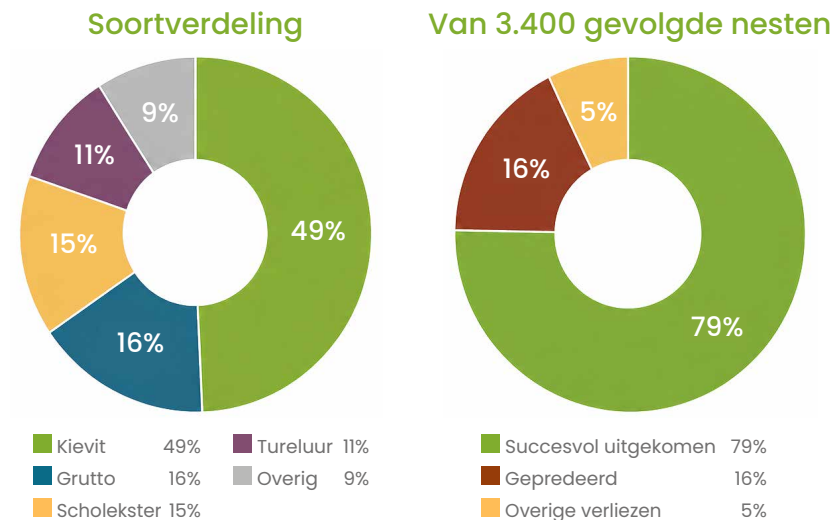

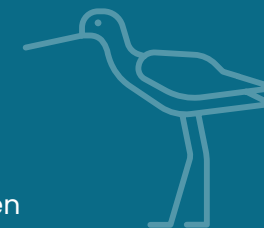
De aanhoudende droogte werd later in het seizoen echter problematisch. Vanaf april ontstond een oplopend neerslagtekort, waardoor graslanden uitdroogden en voedsel slechter bereikbaar werd doordat het bodemleven dieper wegzakke. Plasdrasgebieden bleken onder deze omstandigheden cruciaal als foerageergebied voor weidevogels.

Weidevogelmonitoring

In 2025 zijn twaalf polders binnen het WLD-meetnet geteld. Op basis van deze tellingen is het *Brutto Territoriaal Succes* (BTS) bepaald: het percentage broedparen dat succesvol jongen grootbrengt. Gemiddeld kwam het BTS in deze polders uit op 59%. Dit is onvoldoende voor een stabiele weidevogel populatie; een BTS van meer dan 65% wordt als voldoende gezien.

4.159 nesten beschermd in 2025

Weidevogels	6.054 ha
Akkers	110 ha
Botanisch	102 ha
Water	371 ha
Klimaat	364 ha
TOTAAL	7.001 ha

Agrarisch waterbeheer in cijfers

Ons werkgebied is waterrijk, met veel sloten en vaarten, en daardoor uitermate geschikt voor ANLb-pakketten gericht op het leefgebied water.

In 2025 zijn binnen dit gebied de volgende waterpakketten uitgevoerd:

Botanische weiderand	30,7 ha
Beheer natuurvriendelijke oever	9.403 m
Rietbeheer, smalle rietzoom	2,22 ha
Rietbeheer, brede rietzoom	0,9 ha
Inzet baggerpomp	109.736 m
Ecologisch slootschonen	153.849 m
Ecologisch slootplan	19.847 m

Oppervlakte ANLb

In 2025 hebben 375 leden zich ingezet voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Samen realiseerden zij beheermaatregelen op 7.001 hectare. Ten opzichte van 2024 nam het areaal toe met 756 hectare (+12%) en sloten 28 nieuwe leden zich aan bij het collectief. Deze groei laat zien dat er nog kansen liggen voor verdere versterking van de plattelandsnatuur.

Uitgave 'Kleine zangvogels in het boerenland'

Begin 2025 verscheen het boekje *Kleine zangvogels in het boerenland*, als afronding van een driejarig project gericht op het verbeteren van het leefgebied van

zangvogels in graslanden. Het boekje richt zich op de gele kwikstaart, graspieper en veldleeuwerik.

Met steun van Fonds Edwin Bouw zijn, samen met boeren en vrijwilligers, verschillende beheermaatregelen getest, zoals insectenstroken en uitgesteld maai-beheer. Deze hadden een positief effect op de zangvogelpopulaties, waarbij maatwerk essentieel bleek. Het boekje helpt bij het herkennen van de vogels en biedt informatie over hun gedrag en leefomgeving. Zo ondersteunen we leden en vrijwilligers bij de bescherming van deze drie kleine zangvogels.

Resultaten monitoring vogelakkers

De vogelakkers in ons werkgebied worden maandelijks gemonitord door vrijwilligers om het gebruik door doelsoorten te volgen.

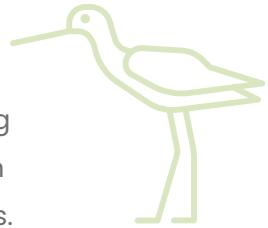
In de Schermer en Beemster zijn 15 percelen geteld, waar in totaal meer dan 63 vogelsoorten zijn waargenomen, waaronder acht doelsoorten. Zo heeft ook een klucht patrijzen één van de akkers gevonden. Daarnaast zijn bijzondere soorten gezien zoals velduil, bokje, sperwer, paapje, putter, houtsnip, watersnip, rietgors, tapuit en groenling.

Verder valt op dat in de winter relatief veel graspiepers en veldleeuweriken aanwezig zijn, terwijl hun aantallen in het broedseizoen lager liggen. Dit wijst erop dat de vogelakkers in de winter voldoende voedsel bieden.

Uitbreiding ANLb-leefgebied open akker

Dankzij extra budget voor ANLb-leefgebied open akker kreeg Water, Land & Dijken in 2025 de kans om meer hectares aan akkerpakketten af te sluiten bij akkerbouwers en bollentelers.

Dit leidde tot een toename van het aantal nieuwe leden binnen ons werkgebied. Het extra budget maakte het bovendien mogelijk om meer variatie in beheerpakketten aan te brengen, wat de leefomgeving voor zowel akkervogels als insecten ten goede komt.

In 2025 zijn de volgende oppervlaktes aan beheer afgesloten:

Akkerranden	18	ha
Vogelakker	90,7	ha
Bloemenblok	2,6	ha
Stoppelland	1,6	ha
Wintervoedselakker	12,5	ha
Vogelgraan	8,7	ha
Kevebank	0,04	ha
Vogelvriendelijk eiwitgewas	19,4	ha
TOTAAL	153,54	ha

V.l.n.r.: Joost Vrolijk, Walter Menkveld, Jan Vrolijk.

De Klaverhoeve wint 'Sterk in Plattelandsnatuurprijs 2025'

Tijdens een zeer goed bezochte slotavond van het weidevogel-seizoen, is de familie Vrolijk van De Klaverhoeve uit Oosthuizen uitgeroepen tot winnaar van de jaarlijkse 'Sterk in Plattelandsnatuurprijs'.

De jury roemt hun sterke weidevogelbeheer, innovatieve maatregelen en de manier waarop natuur, landbouw en recreatie hand in hand gaan. Een inspirerend familiebedrijf dat laat zien hoe biodiversiteit en agrarisch ondernemerschap elkaar versterken.

[Lees hier meer over de winnaar >](#)

Statenleden op bezoek bij Noord-Hollandse boeren

Op 16 mei namen leden van Provinciale Staten Noord-Holland deel aan een excursie, georganiseerd door BoerenNatuur Noord-Holland, het samenwerkingsverband van de vier agrarische natuurcollectieven in de provincie.

Tijdens de excursie kregen de statenleden een goed beeld van agrarisch natuurbeheer in de praktijk en de rol van agrariërs in de ontwikkeling van een duurzaam en toekomstbestendig platteland. In West-Grafdijk stond het biologische melkveebedrijf van familie Jantjes centraal. In Zuidschermer bezochten zij het regeneratieve akkerbouwbedrijf van Ted en Nicoline Vaalburg, waar bodemgezondheid en duurzame teeltmethoden centraal staan.

De excursie bood volop ruimte voor dialoog en kennisuitwisseling en onderstreepte het gezamenlijke belang van een vitaal platteland.

[Lees hier de speciale uitgave van de nieuwsbrief van BoerenNatuur Noord-Holland >](#)

Natuur & Biodiversiteit

Biodiversiteit op gebiedsniveau

In 2025 is het project *Biodiversiteit op gebiedsniveau* afgerond, een samenwerking van de agrarische natuurvereniging Hollands Noorden met agrarische ondernemers in twee gebieden: het graslandgebied Assendelver Veenpolder en het akkerbouw- en tuinbouwgebied rond de Liederik in Wervershoof.

In beide gebieden is onderzocht welke maatregelen de biodiversiteit kunnen versterken en welke knelpunten er zijn. Dit leidde tot concrete maatregelen zoals extra erfbepanting, scholekster-plateaus, visdiefvloten en het inzaaien van akkerranden.

De ervaringen zijn gebundeld in een eindrapport. Het project is gefinancierd door provincie Noord-Holland en sluit aan bij het Masterplan Biodiversiteit (2021) dat ambitieuze doelen stelt voor biodiversiteit in natuur-, agrarisch en bebouwd gebied.

Biodiversiteit op boerenerven

Al meerdere jaren werken we samen met gemeenten in ons werkgebied aan meer biodiversiteit op boerenerven. Inmiddels zijn bijna 100 erven verrijkt met (fruit)bomen, struiken, vaste planten en nestkasten. Een veldcoördinator bezoekt elk erf om samen met de agrariër de bestaande beplanting en aanwezige

diersoorten in kaart te brengen. Op basis hiervan volgt een advies, waarna de agrariër passende keuzes maakt voor inrichting en beplanting.

In 2025 lag de focus op erven in Purmerend en de BUCH-gemeenten. Deze gemeenten financieren het project. Zo bouwen we stap voor stap aan meer biodiversiteit in het buitengebied.

Beemster in Bloei

Met *Beemster in Bloei* bundelen CONO Kaasmakers, De Beemsterling, Rabobank Waterland, gemeente Purmerend en Water, Land & Dijken hun krachten om de biodiversiteit in de Beemster te versterken. Samen met agrariërs in het buitengebied worden jaarlijks bloemenranden ingezaaid die bijdragen aan een rijker leefgebied voor insecten en vogels.

In 2025 is ruim 20.000 m² ingezaaid bij twintig agrariërs. Het initiatief laat zien hoe samenwerking in het buitengebied leidt tot concrete resultaten voor natuur en landschap én een groeiend netwerk van betrokken boeren en samenwerkingspartners. Ook in 2026 zetten we dit initiatief voort en voorzien we de Beemster van bloemenlinten.

PUR
MER
END

gemeente BERGEN

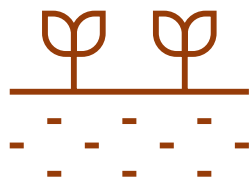
gemeente
UITGEEST

gemeente
CASTRICUM

GEMEENTE
HEILLOO

Bodem & Water

Studiegroep Beemster

In de Beemster verdiept een groep veehouders zich in regeneratieve landbouw, met aandacht voor kruidenrijk grasland, bodem- en mestkwaliteit en gezond (ruw)voer.

In 2025 ontving de studiegroep, naast de jaarlijkse financiële steun van Cono Kaasmakers, een bijdrage uit het coöperatiefonds van Rabobank Waterland. Dat maakte het voor de studiegroep mogelijk om verder te gaan met het gevarieerde kennisprogramma. De opgedane kennis kan direct toegepast worden binnen de eigen bedrijfsvoering.

Dit jaar volgde de studiegroep onder andere een mestworkshop van Peter Vanhoof, bezocht zij de regeneratieve veehouder Wytse Bouma in Friesland en nam zij deel aan een sessie met adviseur Harm Rijnveld over melken op ruwvoer en sturing op ureum.

De ervaringen zijn gebundeld in een eindrapport. Het project is gefinancierd door provincie Noord-Holland en sluit aan bij het Masterplan Biodiversiteit (2021) dat ambitieuze doelen stelt voor biodiversiteit in natuur-, agrarisch en bebouwd gebied.

Landbouwportaal: kennis, samenwerking en bodemadvies

Het **Landbouwportaal Noord-Holland** ondersteunt agrariërs bij een toekomstbestendige bedrijfsvoering door kennis, regelingen en praktische ondersteuning rond thema's als bodem, water, natuur en klimaat te bundelen. Water, Land & Dijken is één van de samenwerkingspartners, samen met onder meer de waterschappen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, de provincie Noord-Holland en belangenorganisaties zoals LTO Noord en Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur.

Kennisontwikkeling

In 2025 hebben we via het Landbouwportaal opnieuw bijgedragen aan kennisontwikkeling en de uitvoering van maatregelen. Met de inzet van coaches op de thema's duurzaam bodembeheer en perceel- en oeverinrichting zijn agrariërs ondersteund bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering.

Inzet bodemcoaches

Via het portaal kunnen agrariërs onder andere een bodemcoachbezoek aanvragen, gecoördineerd door Water, Land & Dijken. Een bodemcoach biedt onafhankelijk en praktisch inzicht in de bodemkwaliteit en adviseert over maatregelen om bodemstructuur, organische stof en bodemleven te verbeteren. Een gezonde bodem draagt bij aan verbetering van het klimaat, de natuur en de waterkwaliteit.

Voortzetting samenwerking

In december ondertekenden alle samenwerkende partijen een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Hiermee is, onder voorbehoud van financiering, de continuïteit van het Landbouwportaal op de thema's water, bodem en klimaat tot en met 2033 geborgd.

Aanleg natuurvriendelijke oevers

Dankzij de Europese subsidieregeling *Niet-productieve investeringen*, realiseert Water, Land & Dijken 14 kilometer natuurvriendelijke oevers in Laag Holland, als aanvulling op de 90 kilometer natuurvriendelijke oevers die tussen 2012 en 2023 zijn aangelegd.

Deze oevers verbeteren de waterkwaliteit en biodiversiteit en helpen oeverafkalving te stoppen. In de zomer van 2025 is de eerste 10 kilometer aangelegd; de resterende 4 kilometer wordt in 2026 gerealiseerd. Met deze uitbreiding zetten we een volgende stap naar een veerkrachtig en toekomstbestendig watersysteem.

Meerjarige slootplannen in pilotgebied Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder

In 2025 draait voor het derde jaar de pilot van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en provincie Noord-Holland in het gebied van de Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder.

Samen met alle betrokkenen werken zij aan verbetering van de waterkwaliteit in het kader van de Kaderrichtlijn Water. Als onderdeel van deze pilot voeren acht WLD-leden gefaseerd slootsonen uit volgens een meerjarig slotenplan.

Berekening overruimte sloten

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier berekent voor alle sloten in haar werkgebied de overruimte, de ruimte in de sloot die niet nodig is voor de waterafvoer. In deze overruimte kan juist vegetatie blijven staan, zonder de waterafvoer te belemmeren.

Het ANLb-beheerpakket '*gefaseerd ecologisch slootsonen volgens slotenplan*' sluit hier goed bij aan en biedt kansen om de groen-blaauwe dooradering in het landschap te versterken.

Klimaat

Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden

Sinds 2025 begeleiden wij drie samenwerkingsverbanden: de Blije Hoogwaterboeren, de Veenweideboeren en Natuurlijk Water, met in totaal 30 agrarische ondernemers. Deze samenwerkingen zijn ontstaan vanuit de regeling *Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden*, die gericht is op het verminderen van de uitstoot van CO₂ en stikstof.

De Veenweideboeren richten zich op extensivering, terwijl de andere twee samenwerkingsverbanden dit combineren met het verhogen van de grondwaterstand. Zo dragen zij bij aan minder bodemdaling, een lagere CO₂- en stikstofuitstoot en een betere natuur- en waterkwaliteit.

In kennisbijeenkomsten wisselden deelnemers ervaringen en praktische tips uit, zoals het toevoegen van water bij het gebruik van sleepslangbemester om de grasgroei te verbeteren.

Deze praktijkervaringen laten zien dat kleine aanpassingen direct resultaat opleveren voor boer én omgeving.

De gezamenlijke inspanningen leiden ook tot meetbare resultaten. In 2025 daalde de totale stikstofuitstoot van 260.000 naar 250.000 kg stikstof, een reductie van bijna 4%. Binnen de twee samenwerkingsverbanden die inzetten op vernatting daalde daarnaast de CO₂-uitstoot van circa 11 ton naar circa 10 ton CO₂, een vermindering van ruim 8%.

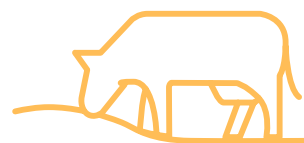
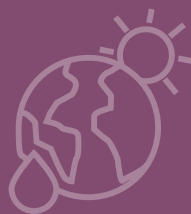
Proeftuintrekkerschap Veenweide Innovatie Programma Nederland

In 2025 vervulde Water, Land & Dijken de rol van proeftuintrekker voor Noord-Holland voor het *Veenweide Innovatie Programma Nederland* (VIPNL).

Dit landelijke programma onderzoekt maatregelen die bijdragen aan klimaatdoelstellingen in veenweidegebieden. Wij verbinden regionale praktijkkennis met het landelijke programma en zetten ons in voor de toepassing van effectieve maatregelen om broeikasgasuitstoot te verminderen.

Daarbij zoeken we actief naar pilotlocaties en stimuleren we samenwerking. Met ons netwerk van agrariërs en onze gebiedskennis brengen we kansrijke oplossingen voor klimaat en waterkwaliteit onder de aandacht in Noord-Holland.

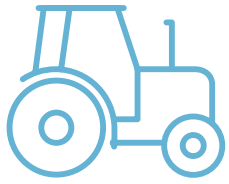
Natuurbeheer

Particulier natuurbeheer

Water, Land & Dijken begeleidt grondeigenaren binnen het Natuurnetwerk Nederland bij het omzetten van landbouwgrond naar natuur. Via een helder stappenplan maken we inzichtelijk wat natuurrealisatie inhoudt, zodat eigenaren weloverwogen keuzes kunnen maken.

Bij omzetting ondersteunen we het opstellen van een inrichtingsplan ter versterking van de natuurkwaliteit. De kosten worden volledig door de provincie vergoed. Na inrichting verzorgen wij via ons natuurcollectief de aanvraag en uitvoering van de jaarlijkse beheervergoeding voor het beheer van de percelen die zijn omgevormd naar natuur.

Gebiedsgerichte aanpak en beleidsimpact

Agrarisch Perspectief Edam-Volendam

Het buitengebied van gemeente Edam-Volendam is een vitaal agrarisch landschap waar voedselproductie, natuurbeheer en economische bedrijvigheid samenkomen.

In opdracht van de gemeente is een agrarische visie opgesteld, die inzicht biedt in de huidige situatie van de landbouw en laat zien hoe lokale agrariërs de toekomst van hun bedrijf en het buitengebied zien. Met input van lokale agrariërs en het Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt (HAJK) zijn concrete aanbevelingen voor de gemeente geformuleerd.

In oktober 2025 overhandigde voorzitter Frank de Wit het rapport officieel aan wethouder Dijkshoorn op boerderij de Klaverhoeve in Oosthuizen.

Agrarisch Perspectief Purmerend

In opdracht van de gemeente Purmerend zijn we medio 2025 gestart met het opstellen van een agrarisch perspectief voor het buitengebied van gemeente Purmerend.

Een belangrijk onderdeel was de consultatie van agrarische ondernemers om inzicht te krijgen in de huidige situatie en de voorwaarden voor behoud van agrarisch ondernemerschap.

Het rapport biedt de nieuwe gemeenteraad informatie over actuele ontwikkelingen in het landelijk gebied en vergroot het inzicht in de rol van agrarische ondernemers bij het vormgeven

van beleid en de toekomst van het buitengebied.

Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling

In 2025 zijn we gestart met de voorbereiding van een subsidieaanvraag voor inrichtingsmaatregelen gericht op biodiversiteit, klimaat en waterkwaliteit via de regeling *Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling (SIG)*.

Dit doen we samen met boeren in het Wormer- en Jisperveld, het Oostzanerveld en polder Westzaan. De deelnemers tonen grote betrokkenheid en zetten zich in voor meer weidevogels, een betere waterkwaliteit en een robuuster klimaat.

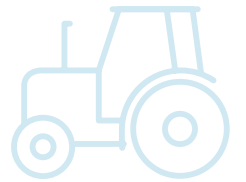
Maatregelen zijn onder andere het kappen van bosjes, de inzet van plasdraspompen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, wat bijdraagt aan minder afkalving, lagere broeikasgasemissies en schoner water.

Stand van zaken gebiedsprocessen

In 2025 droegen wij bij aan het beheerplan Oostzaan en namen wij deel aan de werkgroepen in Westzaan en het Wormer- en Jisperveld. In deze trajecten vertegenwoordigden wij actief de belangen van agrariërs en leverden wij inhoudelijke input op het gebied van duurzaam beheer.

De provincie Noord-Holland heeft, mede als gevolg van beperkte financiële middelen en capaciteit, prioriteit gegeven aan de realisatie van het NNN. Hierdoor ligt de nadruk op natuurherstel en geborgde stikstofreductie.

Als gevolg hiervan zijn verschillende gebiedsprocessen in veenweidegebieden stil komen te liggen, waaronder die in het Wormer- en Jisperveld en, eerder al, de Eilandspolder/de Mijzen.

Vrijwilligers

De kracht van onze vrijwilligers

Vrijwilligers vormen een onmisbare schakel binnen onze vereniging. Ieder met een eigen motivatie leveren zij een waardevolle bijdrage aan het agrarisch natuurbeheer. Voor de één staat het behoud van de weidevogels centraal, voor de ander is het werken en beleven in het veld een belangrijke drijfveer. Wat hen bindt, is de gezamenlijke inzet voor natuur en landschap, in nauwe samenwerking met onze agrariërs.

Het voorjaar van 2025 kende gunstige weersomstandigheden, wat bijdroeg aan een actief en betrokken seizoen. Vrijwilligers hielden zich onder meer bezig met het opsporen en beschermen van nesten, en ondersteunden bij uiteenlopende beheermaatregelen, zoals het plaatsen en onderhouden van visdifeilandjes, scholeksterplateaus en vossenrasters.

Daarnaast leverden diverse vrijwilligers een belangrijke bijdrage aan monitoring, waarmee waardevolle gegevens worden verzameld voor de lange termijn.

Ook ontmoeting en kennisuitwisseling kregen in 2025 volop aandacht. De startavond in het voorjaar stond in het teken van informatie en uitwisseling via een informatiemarkt. De slotavond in november werd afgesloten met een lezing over de scholekster. Daarnaast organiseerden we voor de tweede keer de Week van de Vrijwilliger.

Op 24 mei openden de familie Vrolijk (Oosthuizen) en de familie Van Berkel (Heiloo) hun bedrijven voor een vrijwilligersdag. In Oosthuizen werd zichtbaar hoe het bedrijf volledig is ingericht op weidevogelbeheer, met de molen van Etersheim als karakteristieke achtergrond. In Heiloo verzorgde vrijwilliger Michel Mannes een lezing over het gebied, gevolgd door een veldexcursie waarbij het mozaïekbeheer in de praktijk werd toegelicht.

Samen op pad: excursies in 2025

De excursiewerkgroep, bestaande uit betrokken vrijwilligers, organiseerde in 2025 acht excursies. Deze activiteiten boden deelnemers de mogelijkheid om hun kennis te verdiepen en een breder beeld te krijgen van het werk en de samenwerkingsverbanden binnen de vereniging.

De zomerexcursie voerde naar het Friese veenweidegebied, waar deelnemers weidevogels observeerden en het landschap vanaf het water verkenden. Daarnaast bezochten we onder meer een biologische bollenteler, een fruitteler en een museumgemaal. Ook maakten we een wisentensafari in Zuid-Kennemerland.

De excursies werden goed bezocht en droegen bij aan betrokkenheid, kennisdeling en onderlinge verbinding tussen vrijwilligers.

Vrijwilligers in 2025

In 2025 hadden we bijna 300 vrijwilligers, waarvan 34 nieuwe vrijwilligers. Daarvan hebben 33 de basiscursus weidevogels gevolgd om zich in te zetten voor weidevogelbescherming. Anderen hebben ook geholpen met onder meer het monitoren van botanische randen, het plaatsen van vossenrasters en administratieve klussen op kantoor.

Voor de vrijwilligers waren er acht verschillende excursies, waaronder een excursie over bodemleven in het weiland en een bezoek aan een biologisch bloembollenbedrijf.

Project in ontwikkeling

Stikstofreductie via bedrijfsmanagement

Ook in 2025 hebben we gewerkt aan de ontwikkeling van een coachingprogramma voor 200 agrariërs. Hiermee vergroten we kennis en inzicht bij agrarische ondernemers over de stikstofstromen op hun bedrijf.

Met behulp van praktische hulpmiddelen en begeleiding door coaches wordt gekeken waar kansen liggen om stikstofemissies te verminderen. Ondernemers krijgen inzicht in hun eigen bedrijfsresultaten en worden ondersteund bij het maken van keuzes die passen bij hun bedrijfsvoering en toekomstplannen.

Na goedkeuring van de financieringsaanvraag eind 2025 is het programma van start gegaan. Vanaf mei 2026 wordt dit thema ook aangeboden via het Landbouwportaal.

Koers en organisatieontwikkeling

In 2025 is onze organisatie verder gegroeid. Met de aanstelling van een communicatieadviseur, een programmamanager en twee veldcoördinatoren, telt ons team 13,5 FTE, verdeeld over 19 medewerkers.

Zo versterken we onze capaciteit om te voldoen aan de verwachtingen van onze leden en andere stakeholders. De groei in agrarisch natuur- en landschapsbeheer, zowel qua areaal als qua beheerpakketten, draagt direct bij aan herstel van weidevogelgebieden, verbetering van natuur, bodem- en waterkwaliteit en vermindering van CO₂-uitstoot.

Uitbreiding ANLb

In 2025 lag de focus op de verdere uitbreiding van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), met bijzondere aandacht voor zwaardere beheerpakketten en de akkerbouw. Onze projecten dragen bij aan een toekomstbestendige, natuurinclusieve landbouw. Zo is de afgelopen twee jaar gewerkt aan een voorstel voor stikstofcoaches, die agrariërs op bedrijfsniveau begeleiden bij passende maatregelen. Daarnaast zijn diverse nieuwe samenwerkingsverbanden opgestart, waarbij wij vaak de rol van penvoerder vervullen.

Organisatieontwikkeling

Vanuit BoerenNatuur is in 2025 een landelijk traject gestart om collectieven te ondersteunen bij hun ontwikkeling naar een solide basishniveau, passend bij de toenemende verwachtingen als gevolg van de uitbreiding van het ANLb door de overheid. Parallel aan de uitvoering van het ANLb hebben we gewerkt aan verdere professionalisering van onze organisatie. Het accent ligt steeds meer op inhoud en doelstellingen in plaats van op beschikbare subsidies.

Dit vraagt om duidelijke keuzes: welke activiteiten voegen waarde toe voor onze leden, welke niet? In 2026 werken we deze koers verder uit en concretiseren we onze plannen voor organisatieversterking.

Koppeling met beleidsplan 2025–2029

De ingezette koers sluit aan bij de ambities uit ons beleidsplan 2025–2029: het versterken van het ANLb, vergroten van impact in het gebied en ondersteunen van agrariërs bij maatschappelijke opgaven. Onze inzet op zwaardere pakketten, akkerbouw en individuele begeleiding geeft hier concreet invulling aan.

Daarnaast richt het plan zich op versterking van de organisatie en samenwerking, zodat wij als agrarische natuurvereniging een betrouwbare partner blijven voor onze leden en gebiedspartners.

Versterking samenwerking collectieven Noord-Holland

In 2025 zijn de gesprekken over samenwerking tussen de vier collectieven in Noord-Holland geïntensiveerd. Daarbij zien wij duidelijke kansen om efficiënter te werken, de belangenbehartiging te versterken en de zichtbaarheid te vergroten.

De collectieven treden gezamenlijk naar buiten onder de naam BoerenNatuur Noord-Holland. Samenwerking is een middel om inhoudelijke en organisatorische doelen te realiseren, met behoud van een duidelijke eigen rol en positie van Water, Land & Dijken voor onze leden. Deze lijn wordt in 2026 verder uitgewerkt.

12
teamleden

7
veldcoördinatoren

300
vrijwilligers

9
bestuursleden

10
jongerenraadleden

1
stagiair

500
agrarische leden

52
donateurs

Water, Land & Dijken

Sterk in plattelandsnatuur

Onze missie

Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken is een collectief van circa 500 agrarische leden in Midden Noord-Holland. Samen met 300 vrijwilligers zetten wij ons in voor natuur en biodiversiteit, beleefbaar landschap, gezonde bodem, schoon water en klimaat – vijf speerpunten die de basis vormen van ons werk.

In een gebied van 60.000 hectare voeren wij het agrarisch natuurbeheer uit, ondersteunen we boeren en vrijwilligers, vertalen we beleid naar de praktijk en coördineren we innovatieve projecten voor natuur, bodem, water en educatie. Zo bouwen we samen aan een vitaal platteland en toekomstbestendig agrarisch ondernemerschap.

Colofon

Inhoudelijk jaarverslag van Water, Land & Dijken.

Redactie: Saskia Doornekamp en Susette Luger

Vormgeving: JoStudio Grafisch ontwerp

Foto's: Loeks Fotografie, teamleden en vrijwilligers van WLD.

Water, Land & Dijken

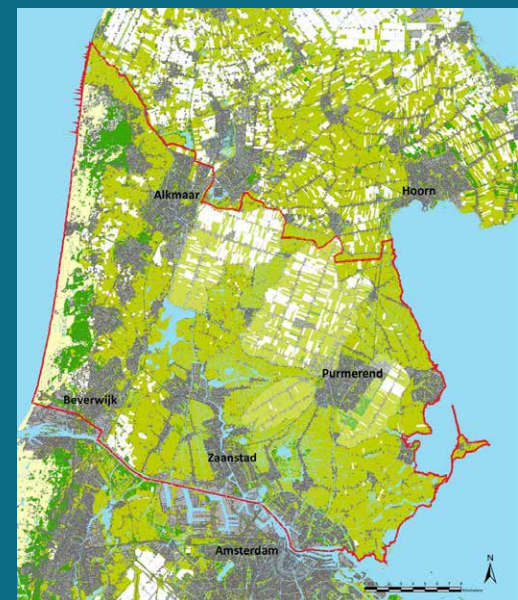
Slenkstraat 70

1441 MS Purmerend

T: 0299-437463

E: info@waterlandendijken.nl

www.waterlandendijken.nl

Copyright © 2026 Water, Land & Dijken

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook veelevoudigd worden zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en andere auteursrechtbehebbenden.